

Deri Ürünleri ve Ayakkabı Sektörü Açısından

RUSYA FEDERASYONU

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER GENEL VE SEKTÖREL BİLGİLER

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
AR & GE ve MEVZUAT ŞUBESİ

ŞUBAT 2013

2011 TRADEMAP / İTC VE
2012 EKONOMİ BAKANLIĞI BİLGİ SİSTEMİ VERİLERİ
İLE REVİZE EDİLMİŞTİR

**Deri Ürünleri ve Ayakkabı
Sektörü Açısından
RUSYA FEDERASYONU**

İÇİNDEKİLER

I. RUSYA FEDERASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİLER	1
Giriş	1
Temel Ekonomik Göstergeler	2
Ekonomi	3
Ekonomide Güncel Gelişmeler	4
Rusya Pazar Yapısı ve Tüketim Özellikleri	5
Marka Bilinci	5
Dağıtım Kanalları	6
Tüketici Davranışları	7
Rusya Deri ve Deri Ürünleri Perakende Pazarı	8
Lojistik ve Altyapı	10
Rusya İş Kültürünün Temel Noktaları	12
Çalışma Uygulamaları	12
İş İlişkileri	12
İş Uygulamaları	12
İhracatçılar için Pratik Bilgiler ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	13
II. RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARETİ	14
Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat	14
En Çok İhraç Edilen Ürünler	14
En Çok İthal Edilen Ürünler	15
En Çok İhracat Yapılan Ülkeler	16
En Çok İthalat Yapılan Ülkeler	17
III. RUSYA'NIN DIŞ TİCARETİNDE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİNİN YERİ	19
Başlıca Deri Ürünleri İhracatçısı Ülkeler İçinde Rusya'nın Yeri	19
Başlıca Deri Ürünleri İthalatçısı Ülkeler İçinde Rusya'nın Yeri	19
IV. RUSYA'NIN DERİ SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ	21
Rusya'nın İthal Ettiği Deri Ürünleri	21
Rusya'nın Deri ve Deri Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler	22
Rusya'nın En Fazla Ham Deri ve Ham Kürk İthal Ettiği Ülkeler	23
Rusya'nın En Fazla Yarı İşlenmiş/ Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk İthal Ettiği Ülkeler	23
Rusya'nın En Fazla Deri Giyim ve Kürk Giyim İthal Ettiği Ülkeler	24
Rusya'nın En Fazla Saraciyeye Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler	25
Rusya'nın En Fazla Ayakkabı İthal Ettiği Ülkeler	26
V. TÜRKİYE – RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ	27
Türkiye - Rusya Federasyonu Genel Dış Ticareti	27
Türkiye – Rusya Federasyonu Deri ve Deri Ürünleri Dış Ticareti	32
Türkiye'nin Deri ve Deri Mamulleri Ticaretinde Rusya'nın Yeri	35
VI. FAYDALI İRTİBAT BİLGİLERİ	39
VII. YARARLANILAN KAYNAKLAR	40

Deri Ürünleri ve Ayakkabı Sektörü Açısından RUSYA FEDERASYONU

I. RUSYA FEDERASYONU HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Giriş

Rusya Federasyonu Türkiye'nin yakın komşularından biridir. Ülke, Karadeniz ve Hazar Denizi'nden Bering Boğazı'na ve Japonya'ya kadar olan 17 milyon kilometre karelik bir coğrafya üzerine yayılmıştır. Rusya Federasyonu, yüzölçümü olarak dünyanın en büyük ülkesi durumunda olup, kuzey yarım kürede 11 saatlik zaman farkına sahip bir coğrafyada bulunmaktadır. Bu geniş coğrafyada çeşitli yer altı ve yer üstü zenginlikleri bulunmaktadır. Zenginliklerin başında doğal gaz, petrol ve kömür olmak üzere enerji kaynakları ile çeşitli madenler gelmektedir.

Rusya Federasyonu'nda çeşitli ırk, din ve etnik kimliklere mensup 140 milyon civarında bir nüfus mevcuttur. Nüfusun %73 gibi yüksek bir oranı şehirlerde yaşamaktadır. Rusya, eğitim düzeyi oldukça yüksek olan ülkelere biri olarak bilinmektedir. Nüfus anlamında tek bir dezavantajı vardır; o da, nüfus artış hızının negatif olması dolayısıyla, azalan ve yaşlanan bir nüfus yapısı ile karşı karşıya olmasıdır.

Demografik gelişmesi, negatif yönde bir trend sergilemesine rağmen, giderek zenginleşen ve genişleyen orta sınıfı ve tüketici alışkanlıkları yönüyle Batılılaşan bu pazarın gelecekte daha da önemli hale geleceği bir gerçektir. 140 milyon nüfusu ile Rusya'da yaklaşık 74 milyon kadın ve 66 milyon erkek nüfusu bulunmaktadır. Yaş grubuna göre ise, 0-14 yaş arası nüfus 20 milyonun altındayken, 15-64 yaş arası 100 milyon, 65 yaş ve üzeri nüfus ise 20 milyonu aşmıştır. Yıllardır nüfusta görülen düşüş eğilimi nedeniyle, genç nüfus sayısı azalmaktadır. Bunun sonucu olarak da hem iş gücüne katılan nüfus azalmakta, hem de gelecekte sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini tehlikeye düşürmektedir. Dünya hazır giyim tüketiminin büyük bir kısmını gerçekleştiren bayan nüfusun ülkede fazla olması da, pazarın geleceği ve önemi açısından dikkate alınması gereken belirleyici bir faktördür.

Rusya Federasyonu'nun büyük ticaret merkezleri başta iki büyük kent olan Moskova (13 milyon nüfus) ve Petersburg (5,1 milyon) olmak üzere nüfusu bir milyonu aşan 13 şehirdir. İki büyük kentin yanında Novograd (1,5 milyon), Novoribirsk (1,5 milyon), Yekaterinbur (1,4 milyon) Omsk (1,2 milyon), Kazan, Nizny, Perm, Samara, Ufa ve Chelyabinsk diğer önemli ticaret merkezleridir. Orta sınıfın büyük bir kısmı Moskova ve Petersburg'da yerleşiktir. Son yıllarda Rusya Federasyonu'nda harcanabilir gelir ve tüketimin artması sonucunda hazır giyim ve deri ürünleri pazarındaki büyüme de devam etmektedir.

Temel Ekonomik Göstergeler

Başkenti	Moskova
Yüzölçümü	17.075.400 km²
Nüfusu	140 milyon (2012 tahmini)
Nüfus Yapısı	0-14 Yaş: % 15 15-64 Yaş: % 72 65 ve üstü: % 13
Para Birimi	Ruble
Kişi Başı GSYİH (s.a.p.)	17,300 \$ (2012 tahmini)
GSYİH Artış Oranı	% 3,5 (2012 tahmini)
Sektörlere Göre GSMH	Tarım % 4,5 Sanayi % 37 Hizmet % 58,5
Yıllık İhracat	478 milyar dolar (2011)
Yıllık İthalat	284,7 milyar dolar (2011)
Başlıca İhracat Ürünleri	Petrol, doğal gaz, makine ve ekipman, demir-çelik.
Başlıca İthalat Ürünleri	Makine ve ekipman, taşıt araçları, gıda, hazır giyim, demir-çelik, kimyasal ürünler.
Başlıca İhracat Pazarları	Hollanda, Almanya, Polonya, Türkiye, Çin.
Başlıca İthalat Tedarikçileri	Çin, Almanya, İtalya, Ukrayna, Beyaz Rusya

Ekonomi

1989 yılı sonunda Berlin Duvarı'nın yıkılması ve sosyalist sistemin çöküşe geçmesi ile birlikte, Rusya Federasyonu piyasa ekonomisine yönelmiştir. Kendi içinde önemli direnişlerle karşılaşmasına ve zaman zaman reformların yavaşladığına dair şikayetlere rağmen, aradan geçen yıllarda piyasa ekonomisi alanında büyük mesafeler kaydedilmiştir.

Son yıllarda dünya hammadde ve enerji fiyatlarındaki hızlı artışlar, Rusya Federasyonu'nun ekonomik ve sosyal gelişmesine büyük bir katkı sağlamıştır. Ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası (GSYİH) hızla artmaktadır. Buna bağlı olarak kişi başına harcanabilir gelir, reel ücretler ve tüketim de hızla artmaktadır. Öte yandan, ülkede bir çok alanda yapılan iç üretim kalite ve miktar olarak genel tüketimi karşılayamadığı için, ithalat hızlı bir şekilde artmaktadır.

Rus hükümeti, ülkenin doğal kaynak ihraç ederek gelişmesini sürdüremeyeceğinin bilincinde olarak, sanayileşme politikaları oluşturmaya gayret etmektedir. Öncelikle yurt içindeki talebin karşılanması, akabinde ise Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve diğer ülkelere yönelik ihracatın artırılması amacıyla dönük olarak üretim yapacak sanayi tesisleri için yabancı sermaye dahil çeşitli unsurları harekete geçirme gayretindedir.

Gümrüklerde yaşanan sorunlar ve yüksek vergiler, iç piyasadaki talebi karşılamak üzere yerli üretimi teşvik eder mahiyettedir. Talep, ekonomik gelişmeye paralel olarak canlılığını korumakta ve üretimi yönlendirmektedir.

İstatistiki anlamda Rusya Federasyonu hala "geçiş ekonomisi" özelliğini korumaktadır. Hem Rusya Federasyonu'nda, hem de Rusya Federasyonu ile ticari ilişkisi olan ülkelerin bir çoğunda kayıt dışı işlemlerin yaygın olmasından dolayı özellikle tüketim mallarının ithalat istatistiklerinin gerçek rakamların oldukça altında olduğu bilinmektedir. Bu konuya paralel diğer bir bilgi de, Rusya Federal İstatistik Servisi verilerine göre ülkede kayıt dışı ekonominin gayri safi milli hasılanın % 16'lık kısmına çıkmış olması. Üstelik, bu değerlere yasal olmayan uyuşturucu, kaçakçılık ve diğer aktiviteler dahil değildir. Federal İstatistik Servisi'ne göre, kayıt dışı ekonomi alanına kendi tüketimi için yapılan üretimler, resmi olmayan ve kayıt dışı ücretler de dahildir. Öte yandan, kayıt dışı ekonomide istihdam olunan nüfusun toplam aktif çalışabilir nüfusun % 17-18'ine ulaştığı ve bunun da 13 milyon nüfusa denk geldiği de vurgulanmaktadır.

Öte yandan, son yıllarda Rusya'da ortalama gelirden ciddi artışlar olmasına rağmen, gelir artışı halk arasında adil bir şekilde dağılmamaktadır. Bu çerçevede, ülke genelinde gelir dağılımındaki adaletsizlik her geçen gün etkisini daha fazla gösterirken, ülkede son 20 yılda yapılan reformlar sonucunda en zenginlerin servetini ikiye katladığı en yoksul grubun ise 1,5 kat daha fakirleştiği belirtilmektedir.

Ekonomide Güncel Gelişmeler

İhracat sektörlerimizin en önemli pazarlarından olan Rusya'nın ekonomisi 2012 yılının ilk çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 4,9 büyürken, 2. çeyrek dönemde % 4, 3. çeyrek dönemde ise daha da yavaşlayarak % 2,9 büyüme göstermiştir. Ülke ekonomisinin 2012 yılı genelinde ise % 3,5 oranında büyüdüğü tahmin edilmektedir. Rusya ekonomisi 2011 yılında ise % 4,3 oranında büyümüştü.

Ülke genelinde perakende satışlar 2012 yılının ilk yarısındaki canlılığın ardından yılın ikinci yarısında nispeten yavaşlamış olup, yılın son döneminde de bu yavaşlama devam etmiş ve Eylül ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 4,4 artarken, Ekim ayında % 4 artış göstermiş, Kasım ayında ise tekrar % 4,4 artmış bulunmaktadır.

Rusya sanayi üretimi ise 2012 yılının Ocak-Kasım döneminde % 2,7 büyüme göstermiştir. Geçen yılın aynı dönemindeki büyüme oranı % 5'in üzerinde kaydedilmişti.

Hazır giyim, deri ve tekstil ürünleri ihracatımız açısından önemli bir pazar olan Rusya ekonomisinde bir yandan 2013 yılında canlılığın devam etmesi umulurken, diğer yandan olası bir küresel ekonomik krizde petrol fiyatlarının düşmesi sonucunda gelirlerinin büyük bölümü petrole bağlı olan Rusya ekonomisinin orta ve uzun vadede sıkıntıya girme olasılığı da mevcuttur. Rusya ekonomisinin mevcut dinamiklerini koruması için petrol fiyatlarının en azından mevcut seviyesini koruması gerektiği belirtilirken, diğer önemli bir gelir kaynağı olan doğalgaz ihracatının da kaya gazı ve LNG gibi alternatif enerji kaynaklarının yaygınlaşması durumunda orta ve uzun vadede düşme riski bulunduğu konusunda uyarılar yapılmaktadır. Nitekim, Rusya Hükümeti de ulusal ekonomiyi başlıca gelir kaynağı olan petrol ve doğalgaz ihracatına bağımlı olmaktan kurtararak ekonomiyi çeşitlendirme ve yerli sanayiye güçlendirmeyi öncelikli hedef olarak belirlemiş bulunmaktadır.

Dünya Bankası verilerine göre Rus ekonomisinin 2012 yılında % 3,5 büyüdüğü tahmin edilirken, 2013 yılında ise % 3,6 - % 3,7 büyüme öngörülmektedir. IMF ise Rusya ekonomisinin 2012 yılında % 3,7 büyüdüğünü tahmin ederek 2013'te ise % 3,8 büyüyeceğini öngörmektedir.

Rusya Pazar Yapısı ve Tüketim Özellikleri

Marka Bilinci

1998 krizi sonrası toparlanan ve özellikle son dönemde yüksek büyüme oranı yakalayan Rus ekonomisinin başarısı, tüketim alanında da sonuçlarını göstermektedir. Özellikle son yıllarda hızla artan petrol ve doğal gaz fiyatları dolayısıyla bu iki ürünün ihracatından gittikçe artan oranda gelir elde eden Rus ekonomisinde, reel ücretler ve tüketim harcamaları artışı yıllık GSMH artışının çok üzerinde seyretmektedir. Ekonomik büyümeye paralel olarak yükselen reel ücretler, tüketim harcamalarını doğrudan etkilediğinden, iç tüketim artışı da eskiye göre kıyaslanmayacak düzeyde artmış durumdadır.

Moskova ve St. Petersburg başta olmak üzere, büyük şehirler ve yerleşim alanları, sayıları gittikçe artan alışveriş merkezleri ve çoğunlukla yabancı marka ürünler satan lüks tüketim mağazalarına ev sahipliği yaparken, bütün bu gelişmeler yeni Rusya'da gittikçe zenginleşen ve güçlenen orta sınıfa işaret etmektedir.

Hızla artan zenginlik, orta ve üst kesimin tüketim alışkanlıklarını ve moda trendleri de değiştirmektedir. Şehirlerin ana caddeleri bir yandan McDonalds, Starbucks, kapuçino barlar gibi Batı tarzı tüketim sembolleriyle dolarken, Adidas, Benetton, Diesel, Mango gibi uluslararası moda, giyim ve spor markaları da orta ve üst kesim tüketiciye hitap etmek adına çoktan alışveriş merkezleri ve mağazalarda yerlerini almış bulunmaktadır.

Dünya markaları Moskova'daki yerini aldıkça, Rus tüketiciler daha da bilinçlenmiş ve seçici hale gelmiştir. Özellikle, orta ve üst tüketici segmenti, daha rasyonel bir marka-kalite-fiyat dengesine sahiptir. Öte yandan, rasyonel tüketici tercihinin yanı sıra, giderek yaygınlaşmaya başlayan yeni bir eğilim de genç nesil arasındaki marka özentisidir. Giderek artan kaliteli ürün beklentisinin yanı sıra Rusya pazarı, marka özentisinin de dikkate alınması gereken bir pazardır.

Rusya'da periyodik olarak yayınlanan 'The Russian Fashion Retail Market' adlı bülteninde yer alan bir habere göre, Rus tüketicisi, özellikle son yaşanan ekonomik krizin de etkisiyle, satın aldığı giyim ürünlerine ödediği paranın karşılığında ürünün kalitesi ve imajının yanı sıra özellikle menşesi ve nerede üretildiği konusunda daha da hassas hale gelmiştir. Doğu Avrupa veya Asya menşeli ürünlere yüksek fiyatlar ödemek istemeyen Rus tüketicisinin, konu Rusya menşeli fakat İtalyan veya Alman isimleri taşıyan yerli ürünlere gelince kafası karışmaktadır. Moskova'da yaşayan tüketiciler giyim ürünleri satın alırken nerede üretildiğinden çok imaj ve kalite konusuna odaklanırken, Rusya'nın diğer bölgelerinde ise tüketiciler klasik anlayışla marka ve imajdan önce malın nerede üretildiği noktasına daha çok önem vermektedirler.

Dağıtım Kanalları

Rusya'da ulaşım ve dağıtım kanallarının yeterince gelişmemiş olduğu görülmektedir. Ancak son zamanlarda ciddi gelişme kaydedilmektedir. Ülkenin coğrafi büyüklüğü ve nüfusun belirli merkezlerde yoğunlaşması malların dağıtımını bakımından Moskova ve St. Petersburg'un başlıca dağıtım merkezleri olması sonucunu doğurmuştur. Özellikle Moskova ve St. Petersburg başta olmak üzere büyük şehirlerde son bir kaç yıldır iyi organize olmuş dağıtım kanalları oluşmaya başlamıştır. Bu kanallar Güney Rusya, Volga Bölgesi Sibiryaya ve Rusya'nın doğu bölgelerine doğru gelişerek yayılmaktadır. Büyük perakende zincirleri de halen ülkenin batısındaki büyük şehirlerde konumlanmıştır. Dağıtım zincirinde gelişmiş ekonomilerde tek olması gereken toptan satış kanalında birbirine mal transfer eden birden fazla toptancı (ara toptancılar) bulunmaktadır. Alışveriş merkezleri büyük şehirlerde hızla yayılmaktadır. St. Petersburg ülkeye batıdan Vladivostok ise doğudan giren mallar için kapı vazifesi görmektedir.

1990'lı yılların başından itibaren serbest piyasa sistemine geçen Rusya'da, ekonomi sürdürülebilir bir büyüme içine girmiş ve aynı zamanda siyasi istikrar sağlanmıştır. Buna paralel olarak orta sınıf giderek artmış ve güçlenmiştir. Genel olarak yaşam standartlarının yükselmesi ve orta sınıfın artması sadece tüketimi değil aynı zamanda ülkede kaliteli ürünlere olan talebi arttırmakla kalmamış, Batı tarzı alışveriş kültürünün yaygınlaşmasına da neden olmuştur. Buna ek olarak, bankacılık sisteminin güvenilir olmaması nedeniyle, Ruslar daha çok harcamaya ve az yatırıma yönelmişlerdir

Ülkede, S.S.C.B. döneminden kalma merkezi ekonomi modeli ve ticari düzenlemeler nedeniyle düzensiz ve verimli olmayan bir dağıtım kanalları yapısı mevcuttu. Fakat serbest piyasa ekonomisine geçiş ve Batı tarzı tüketim kültürünün yayılması sonucu, son yıllarda ülkede serbest piyasa koşullarına uygun bir dağıtım sistemi gelişmektedir. Toptancılık, büyük ticaret merkezleri, zincir mağazaları, hipermarketlerin gelişmesi ve büyük şehirlerde ticaretin canlanması sonucu, bu yapıların bütün ülke çapına yayılmaya başlamasına paralel bir dağıtım sistemi gelişmektedir.

Yukarıda sayılan faktörlerle birlikte perakendecilik alanına yapılan yatırımlar dolayısıyla, son yıllarda pazarın ticaret hacmi yüksek oranlarda büyüme göstermiştir. Uzmanlara göre, GSYİH'daki büyümenin motoru petrol fiyatlarındaki artış ve perakende sektöründeki büyüme olmuştur.

Ülkede ilk hipermarket 1997 yılında açılmıştır. Bugün yerli ve yabancı irili ufaklı bir dizi zincir mağazalar ve hipermarketler açılmıştır. Bunların %80'inden fazlası Moskova ve çevresinde bulunmaktadır. 2005 yılından itibaren perakendecilik sektörü diğer bölgelere de yayılmaya başlamıştır. Bu bölgelerin başında, nüfusu bir milyonu aşan kentler gelmektedir.

Rusya'da harcanabilir gelirin artması sonucu, yabancı yatırımcılar Moskova ve Petersburg dışına da yayılmaya başlamışlardır. Perakendecilik

ağının gelişmesi, beraberinde lojistik sektörünün gelişimini de getirmiştir. Modern alışveriş merkezlerinin Moskova ve Petersburg dışındaki bölgelere de yayılması, bölgelerarası dağıtım kanallarının gelişmesine zemin hazırlamaktadır.

Perakendecilik sektörünün yoğunlaştığı iki federal kent olan Moskova ve Petersburg, aynı zamanda ülkenin iki büyük kenti ve iki büyük pazarıdır. Bu iki büyük kent, ülkenin orta sınıf ve perakendecilik sektörünün %80'inden fazlasına sahiptir. Moskova'nın payı Petersburg'la kıyaslanmayacak kadar büyüktür.

AC Nielsen tarafından Rus tüketicisinin alışkanlıkları ve Rusya'daki perakende trendlerini araştırmak üzere Moskova ve St. Peterburg şehirlerinde yapılan "Shopper Trends" adlı araştırma önemli tespitlerde bulunmaktadır. Araştırma, Rusya'da modern perakendenin ivme kazanmakta olduğunu, ancak diğer gelişmiş pazarlar ile karşılaştırıldığında başarı kazanabilmesi için daha çok gelişmeye ihtiyacı olduğuna işaret etmektedir. ACNielsen'in araştırma öncesi çokuluslu ve yerel perakendeciler ile yaptığı anketlere göre Rusya perakende sektörünün karşılaştığı en önemli sorunların başında verimli tedarik zinciri (efficient supply chain), stok ve kategori yönetimi, pazara "private label" ürünlerin tanıtılması ve müşteri bağlılığının desteklenmesi konuları gelmektedir. Rus üretici ve perakendecilerin özellikle, farklı markaların satışları yerine ürün kategorilerinin satışını öngören "kategori yönetimi" gibi gelişmiş piyasa araçlarının daha çok farkına varmaya başladıkları tespit edilmiştir.

Tüketici Davranışları

Rusya Federasyonu'ndaki tüketici davranışları, dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşayan tüketicinin davranış kalıplarından genel olarak bir farklılık göstermez. Bireysel davranış dikkate alındığında, gelirine göre tasarruf eğilimi yüksek olmayıp, tüketim eğilimi yüksektir. Rusya için yeni olan, reklamların tüketici üzerindeki etkisinin yüksek olmasıdır. Tanıtım ve reklam tüketici tercihlerini değiştirebilirken, promosyonlar, satışlar üzerinde etkili olabilmektedir.

Rus tüketicisinin öncelikle dikkate aldığı unsurlar, fiyat ve kalitedir. Tüketim mallarına olan talep ise yüksektir. Gelir dağılımı düşük olan kesimler öncelikle ihtiyaç karşılama yönünde hareket etmektedir. Ancak, zaman içerisinde çok çeşitli ithal tüketim malı ülkeye girdiğinden kalite kriteri ön plana çıkmıştır. Gelişmiş ülke ürünlerine yoğun bir ilgi mevcuttur. Menşe ülke mal tercihinde etkili olmaktadır ve ne yazık ki, Türk menşeli ürünler hakkında, bavul ticaretinin etkisiyle olumsuz bir imaj bulunmaktadır. Ancak, son dönemlerde bu pazara yönelen kaliteli Türk ürünleri bu imajı düzeltmekte etkili olmaktadır.

Temel pazarlama yöntemleri bu ülkede yeni yeni yayılmaktadır. Alışverişlerde tüketici tarafından kullanılan ödeme şekli nakit ödemedir. Pazarlama stratejilerinde, Rus vatandaşının, yıllar boyu dünyada süper güç olmuş bir ülkenin bireyi olduğu dikkate alınmalıdır. Rusya'nın değişik etnik

gruplardan oluşan bir nüfusu barındıran çok geniş bir ülke olduğu dikkate alınarak, tüketici zevk ve tercihlerinde de bu durum göz ardı edilmemelidir.

Rusya Federasyonu'nun nüfus yapısı, gelişmiş ülkeler gibi azalan bir trend izlemektedir. Ülke nüfusu aynı zamanda şehirleşen, zenginleşen ve harcayan bir eğilim göstermektedir. Tüketim alışkanlıkları açısından da gittikçe Batı toplumuna benzemektedir. Büyük alışveriş merkezleri ve süpermarketler başta Moskova ve Petersburg olmak üzere diğer büyük şehirlerde de alışverişin merkezi olma yolundadır. Orta sınıfın toplam tüketimdeki payı gittikçe artmakta ve yüksek kalite ile markalı ürünlere talep günden güne artmaktadır.

Moskova'da bulunan Sosyal Politikalar Enstitüsü'nün yaptığı bir çalışmaya göre, Rus halkının % 1'ini en zengin elit kesim oluştururken, diğer uçta % 10'luk bir kesim en fakir grubu oluşturmaktadır. Nüfusun % 20'sini orta ve üst-orta gelir grubu olarak adlandırabileceğimiz bir kesim oluştururken, kalan %70 ise alt-orta gelir grubuna giren çoğunluk olarak değerlendirilmektedir. Bu oranlar 1998 krizi sonrası dönemde de çok farklı değildi, ama aradan geçen sürede %20'yi oluşturan orta ve üst-orta gelir grup daha da zenginleşmiştir, zira bu kesim çoğunlukla petrol, doğal gaz ve bankacılık gibi Rusya'nın en hızlı büyüyen sektörlerinde çalışmaktadır.

Rusya'da yapılan bir araştırmaya göre, Rus toplumunun yaklaşık %60'ı ucuzluk mağazalarından tekstil ve hazır giyim satın almaktadır. Toplumun büyük bir kısmı düşük kalite satan semt pazarlarından tekstil, konfeksiyon ve tüketim ürünleri almaktadır. Aynı zamanda, Rusya'da orta sınıf gelişmeye devam etmektedir. Bu da, beraberinde yüksek katma değerli ürünlere talebi arttırmaktadır.

Toplumun yaklaşık %15'i yüksek kaliteli ve markalı ürün kullanmaktadır. Rusya'da yüksek katma değerli tüketim ürünleri pazarında en önemli ülkeler İtalya, Almanya, Polonya, Finlandiya ve İspanya'dır. Düşük katma değerli ürünler ise Türkiye, Çin, Pakistan, Hindistan ve Tayvan'dan tedarik edilmektedir. Yerli markalar da son yıllarda gelişmektedir. Fakat yerli üreticiler marka için daha çok yabancı kelimeler kullanmaktadır. Çünkü, Rusya pazarında tüketiciler yabancı marka ve kaliteye daha fazla güven duymaktadır. Rusya'da taklit markalar oldukça fazladır.

Rusya Deri ve Deri Ürünleri Perakende Pazarı

Rusya, Türk deri ve deri ürünleri sektörünün en önemli pazarı olmasının yanısıra, dünyanın en önemli deri ve deri ürünleri pazarları arasında da üst sıralarda yer almaktadır. 140 milyonu aşan nüfusu ve alım gücü gün geçtikçe artan orta ve üst sınıf tüketicisiyle Rusya, Türkiye'nin yanısıra diğer önemli deri ürünleri tedarikçileri için de cazip bir pazardır.

Başta deri giyim, kürk giyim ve ayakkabı olmak üzere dünyanın önemli deri ürünleri pazarlarından biri olan Rusya'da, yerli üretim iç tüketim için son derece yetersiz kaldığından, ülkedeki talepler ancak ithalatla

karşılanabilmektedir. Bu ülkenin özellikle deri ve kürk giyim talebi iklim nedeniyle zorunlu bir ihtiyaç ve trendlere göre belirlenmektedir. Bu nedenle Rusya deri ve kürk giyimde her zaman potansiyel alıcı pozisyonunu korumaktadır.

Öte yandan, Rusya'nın her zaman önemli bir deri ürünleri pazarı olmasının diğer bir nedeni de deri ve kürk giyimin ülke genelinde lüks ve zenginliği yansıtır olmasıdır. Zaten genel olarak gösteriş meraklısı olan Ruslar, son dönemde zenginleşen yeni orta ve zengin sınıf başta olmak üzere, kaliteli deri-kürk giyim ve ayakkabı-çizme türü deri ürünlerine büyük ilgi göstermektedirler.

Bu çerçevede, Rusya giyim ve ayakkabı pazarının 2011 yılında 60 milyar doları geçtiği kaydedilmektedir. Aynı dönemde ülke genelinde toplam perakende satışlarının ise 600 milyar dolara yaklaştığı tahmin edilirken, giyim ve ayakkabı ürün grubu, gıdadan sonra en önemli perakende satış kalemidir. 2011 yılında 60 milyar doları geçtiği hesaplanan toplam giyim ve ayakkabı pazarının yaklaşık % 32'sinin ayakkabı ürünlerinden oluştuğu öngörülmektedir ki bu rakam da 19 milyar doları geçmektedir.

Öte yandan, Rusya toplam giyim ve ayakkabı pazarının 2013 yılında 75 milyar dolara ulaşması beklenirken, çocuk giyim ve ayakkabı satışlarının da sözkonusu artış için itici güç olacağı öngörülmektedir. Geçtiğimiz küresel ekonomik krizde Rusya çapında düşen giyim ve ayakkabı satışlarının 2010-2012 döneminde toparlandığı ve kriz nedeniyle düşen ortalama tüketim kalite seviyesinin de tekrar yükselişe geçtiği, ucuz-düşük kalite ürünlerden çok orta-üst fiyat segmentinde yer alan kaliteli ürünlerin tekrar revaçta olduğu belirtilmektedir.

Rusya deri ve deri ürünleri pazarının önemli bölümünü oluşturan ve Türk ihracat sektörünün en önemli pazarları arasında en başta yer alan Rusya ayakkabı pazarında ise yıllık tüketimin 420 milyon çift seviyesini aştığı belirtilmektedir. Kişi başı yıllık ayakkabı tüketiminin 3 çift olduğu Rusya ayakkabı pazarı, yıllık 2.25 çift olan dünya ortalamasının çok üzerinde bir seviyede bulunmaktadır. Tüketim hacmi anlamında hızla büyüyen Rusya ayakkabı pazarının asıl önemli özelliği ise tüketicilerin kaliteli ayakkabı ürünleri için yüksek bedelleri ödemekten kaçınmıyor olmasıdır.

Moskova, fiyat ve miktar bakımından, ve ayrıca, faaliyet gösteren mağazaların sayısı ve söz konusu mağazaların pazara girme hızı bakımından giyim ve ayakkabı perakende ticaretinde liderliğini korumaktadır. Bu alanda Rusya'nın başkenti dünyanın çoğu kentlerini geçmektedir. Moskova'nın payının tüm pazarın % 40'ı olduğu tahmin edilmektedir. Bir diğer lider de %17 ile St. Petersburg'dur. Uzmanların görüşüne göre, birkaç yıl içerisinde Moskova giyim ve ayakkabı pazarının doygunluk noktasına gelmesi beklenmektedir ve buna bağlı olarak, perakendecilerin Rusya'nın yüksek tüketim seviyesine sahip diğer bölgelerine girmesi özellikle karlı olacaktır.

Pazarın en önemli sorunlarından birisi, ürünlerin yüksek fiyatıdır. Modayı sıkı bir şekilde takip edenler, Moskova'ya ve taşraya göre aynı eşyanın iki katı kadar daha ucuz fiyatla Paris'te alınabildiğini bilmektedirler. Böylece, başkent Moskova sadece moda ile değil ürünlerin fiyatı ile de dikkat çekmektedir. Bunun en büyük nedeni, moda mağazaların toplandığı Moskova'nın merkezinde kiralık mağaza ve dükkan sayısının yeterli olmamasıdır.

Öte yandan, Rusya ve Doğu Avrupa'da hazır giyim, deri ürünleri ve ayakkabı sektörlerinde meydana gelen gelişmelerle ilgili düzenli olarak yayınlanan Textiles Eastern Europe adlı derginin Şubat 2011 sayısında yer alan bir yazıda, Rusya Resmi İstatistik Kurumu Rosstat tarafından yapılan bir açıklamaya göre, Rusya genelinde satılan giyim eşyası ve ayakkabı ürünlerinin yaklaşık yarısının semt pazarları ve açık hava pazarlarında satıldığı belirtilmektedir.

Rus tüketicilerinin açık hava pazarları ve semt pazarlarını ana cadde ve AVM'lerde yer alan marka mağazalarına tercih etmelerinin en büyük nedeni ise aradaki büyük fiyat farkı olarak açıklanmaktadır. Açık hava pazarları ile semt pazarlarında giyim eşyası ve ayakkabı ürünlerinin ucuza satılmasının en büyük nedeni ise çok büyük bölümünün ünlü markaların taklit ürünleri olmasından ileri gelmektedir. Uzmanlar bu durumun kalıcı olmadığını, piyasa yerine oturdukça zamanla giyim tüketiminin açık hava ve semt pazarlarından daha çok ana cadde ve AVM'lerde yer alan kayıtçı mağazalara kayacağını belirtmektedirler.

Rusya deri ve kürk ürünleri pazarında meydana gelen diğer önemli bir güncel gelişme de Türk deri ürünlerine büyük rağbet gösteren Rus tüketicisinin son dönemde lüks sembolü olarak gördüğü vizon ve tilki gibi ürünlere yönelmesi olmaktadır. Öte yandan, Türk deri ve kürk sektörü av hayvanları kürklerinde ağır ÖTV ve KDV yükleriyle boğuşurken, devletten teşvik alan ve vergi yükü olmayan Uzakdoğulu firmalar üst kalite üretim yapmalarına rağmen fiyat avantajıyla Rus vizon ve tilki pazarını işgal etmiş bulunmaktalar. 'Kuzu kürkü'nde Rus pazarına tamamen hakim olmasına rağmen haksız rekabet yüzünden vizon ve tilki kürklerinde dezavantajlı duruma düşen Türk ihracatçılarının Rusya'daki pazar paylarının gerilemesinden endişe edilmektedir.

Lojistik ve Altyapı

Rusya Federasyonu yaklaşık 17 milyon km² yüzölçümü ve 140 milyonluk nüfusuyla tüm ürün grupları için önemli ve büyük bir pazar konumundadır.

Ülkenin geniş bir coğrafyaya yayılması lojistik sorunlarını da gündeme getirmekte ve tüketim merkezlerine yakın yerlerdeki yatırımları cezbetmektedir. Moskova, St. Petersburg ve Rostov Bölgesi üretim ve dağıtım kanallarına yönelik yatırımların arttığı bölgeler olarak ön plana çıkmaktadır.

İstatistiklerdeki büyüklüklerden Rusya Federasyonu'nun ulaşım altyapısının geliştiği izlenimi edinilse de, mevcut alt ve üst yapıların eski ve demode oldukları ve coğrafyanın genişliği dikkate alındığında ulaşım altyapısına önemli yatırımlar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Ülkenin çok geniş bir coğrafya üzerinde olması nedeniyle, ulaşım özellikle demiryolu ağları ile sağlanmış durumdadır. Havayolu ulaşımı da coğrafyanın gerektirdiği ölçüde gelişmiştir, ancak eskimiş terminal binaları ve uçaklar ile hizmet üretilmeye çalışılmaktadır. Ülkenin başlıca havalimanları Moskova, Petersburg, Kazan, Yakuts ve Vladivostok'tur.

Karayolu ulaşımında ise, gerek yük gerek yolcu taşımacılığı fazla tercih edilmemektedir. Özellikle ülkenin doğusunda altyapı yetersizliği bulunmaktadır. Transavasya otoyolu projesi ile doğu-batı karayolu ulaşımının geliştirilmesi planlanmaktadır.

Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan taşımalar çoğunlukla karayolu, denizyolu ve demiryolu üzerinden gerçekleştirilmekte olup Rusya'ya yönelik yapılan nakliyelerde ağırlıklı olarak inşaat malzemeleri, makineler, ev tekstili ve gıda ürünlerinin taşındığı görülmektedir. Bu yollarda en çok kullanılan güzergahlar ve süreleri şöyledir;

- Karayolu: Kapıkule'den çıkan tırlar Bulgaristan – Romanya – Ukrayna – Rusya güzergahında ilerlemektedirler. Moskova'ya varış 6 gün almaktadır. Bazen de Sarp ve Gürbulak'tan çıkış yapılmaktadır, ama bu güzergahlarda Çeçenistan ve Gürcistan'la Rusya'nın yaşadığı sorunlar nedeniyle güvenlik endişesi olduğundan çıkış sayısı çok azdır.
- Denizyolu (Ro-Ro): Samsun'dan Novorossiysk, Zonguldak'tan Kırım (Skadovsky ve Yevpatorya) ve Trabzon'dan Sochi (daha çok sebze gönderimi yapılıyor) güzergahları takip edilmektedir. Gemi bekleme süreleri uzayabildiğinden, maliyet azalmak yerine artabilmektedir.
- Demiryolu: Daha çok konteynırların trene yüklenmesi şeklinde olup, Odesa ve Novorossiysk'e gitmektedir. Bu taşıma yönteminde varış yaklaşık 30 günü bulabilmektedir. Dolayısıyla gıda ürünü ve moda bağlı ürünlerin nakliyesi için tercih edilen bir yöntem değildir.

Rusya Federasyonu ekonomisinin en canlı olduğu şehir hiç şüphesiz, yaklaşık 13 milyon nüfusa sahip olan, başkent Moskova'dır. Ülkemizden gönderilen malların büyük bölümünün varış noktası da (yaklaşık % 85) bu şehir olmaktadır. Federasyon içindeki dağılım bu şehirden sonra Rus şirketleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Diğer önemli varış noktaları ise Ufa, Kazan, St. Petersburg şeklinde sıralanabilir.

Rusya İş Kültürünün Temel Noktaları

Rusya'nın zengin kültürel kimliği, tarihinden gelen yansımalar ve geniş coğrafyasının etkisiyle şekillenmiştir. Rusya Federasyonu ile başarılı bir şekilde iş yapmanın en önemli şartlarından birisi de Rusya sosyal ve iş kültürünü anlamak ve buna uygun davranışlar sergilemektir. Rusya pazarında başarılı olmak için dikkat edilmesi gereken unsurlar aşağıda özetlenmektedir.

Çalışma Uygulamaları

- Ruslar için bir iki dakikalık gecikme çok önemli değildir; ancak, randevularınıza zamanında gelmenizi ve dakik olmanızı beklerler.
- İletişim kurmak için posta çok güvenilir bir araç olarak kabul edilmez. Faks ve e-posta kullanımını tercih edilir.
- Rusya'ya bir iş ziyaretine gitmeden önce, ticaret yapmayı planladığınız firmayı ticari amaçlarınız ve iş teklifiniz hakkında bilgilendirmeniz beklenmektedir.
- Yazılı dokümanlar ve imzalanmış belgeler, Rusya'da iş yapmak için gereklidir. İmzalı olmayan belgelere genellikle güvenmezler.

İş İlişkileri

- Kişisel ve samimi iletişim iş hayatının bir parçasıdır.
- İş toplantılarında fiziksel temas, örneğin omuza dokunma (veya sarılma gibi) olumlu bir işarettir.
- Anlaşmazlık (ihtilaf) halinde resmi bir tutum içine girmekten kaçının ve unutmayın ki Ruslar daha kişisel bir yolla size yanıt vereceklerdir.

İş Uygulamaları

- Kartvizit kullanılması son derece gereklidir. Kartvizitin bir tarafının Türkçe, diğer tarafının Rusça olması yararlı olacaktır.
- Sunumlar açık ve net, anlaşılması kolay olmalıdır. Önemli olan sizin bilgi birikiminiz, profesyonelliğiniz ve uzmanlığınızdır.
- Temel bir çok konu ofis dışında konuşulsa da, nihai uzlaşma ve anlaşma ofiste yapılır.
- Genellikle, toplantı başlarken, organizasyonun başkanı görüşmeyi başlatır, girişi yapar ve daha sonra önem sırasına göre diğer konuşmacılar konuşurlar.

İhracatçılar için Pratik Bilgiler ve Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Rusya'da bankalar hafta içi 10.00-18.00 arasında açık olmaktadır. Ayrıca döviz büroları da çok yaygındır. Buralarda dolar ve euro rahatlıkla bozdurulabilmektedir.
- Rusya Federasyonu için vize almak bazen uzun sürebilir. Bu nedenle, seyahatten makul bir süre önce vize alınmalıdır.
- Rusya'da İngilizce yaygın kullanılmadığından iş görüşmelerinde tercüman bulundurmakta yarar vardır.
- Moskova'da konaklama oldukça pahalıdır. Yer bulmak bazen zor olabilir. Bu nedenle, önceden rezervasyon yapmakta yarar vardır.
- Rusya Federasyonu'nda başlıca resmi tatil günleri: 1-2 Ocak yeni yıl; 1-2 Mayıs İşçi ve Bahar İlk bayramı ve 12 Haziran bağımsızlık günüdür.
- Selamlaşırken ve ayrılırken eldivenleri çıkararak el sıkışılması ve göz teması kurulması uygundur.
- Bayanlara soy isimleri ile hitap edilmesi tavsiye edilir.
- İşle ilgili konularda konuşmaya başlamadan önce kısaca sohbet edilmesinde yarar vardır.
- Eller cepte olarak ayakta durmak kabalık olarak görülmektedir.
- Firmanızı ya da ülkenizi, şehrinizi, iş yaptığınız sektörü sembolize eden bir hediye verilmesi uygundur.
- Duyguları ve heyecanı ifade etmekten çekinmemek gerekir.
- Kalabalık bir ortamda bir kişiyi överek onu ödüllendirmek uygun olmaz. Bu durum şüphe ile karşılanabilir veya kıskançlığa sebep olabilir.
- Sokak satıcılarından ve herhangi bir ofisi olmaksızın sadece cep telefonu ile iş yapmaya çalışan kişilerden uzak durmaya özen gösterilmelidir.
- Ticari partnerini tanıma, karar alma ve pazarlık genellikle akşam yemeğinde yapılır. Dışarıda yemek yemek ve bir şeyler içmek için yapılan daveti geri çevirmek uygun olmaz.

II. RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARETİ

Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat

Rusya 2011 yılı itibariyle 695 milyar doların üzerinde dış ticaret hacmine sahiptir. 2011 yılında genel ihracat 478 milyar dolar ve genel ithalat ise 217,4 milyar dolar olarak verilmektedir. Bir önceki yıla göre Rusya'nın genel ihracatı % 19,5, genel ithalatı ise % 27,3 oranında artmıştır.

2007 yılından 2011 yılına kadar Rusya'nın dış ticaretine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda izlenebilir:

RUSYA'NIN GENEL DIŞ TİCARETİ				
Birim: 1000 \$				
YILLAR	İHRACAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)	İTHALAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2007	352.266.399	-	137.806.810	-
2008	467.993.955	32,9	199.725.955	44,9
2009	301.796.059	-35,5	267.051.244	33,7
2010	400.100.000	32,6	170.826.590	-36,0
2011	478.009.197	19,5	217.415.099	27,3

Kaynak: Trademap

En Çok İhraç Edilen Ürünler

2011 yılında Rusya'nın en fazla ihraç ettiği ürünler % 59,1'lik payı ile Fası 27 kapsamındaki mineral yakıtlar ve mineral yağlar, Fası 72 kapsamındaki demir ve çelik, Fası 31 kapsamındaki gübreler, Fası 71 kapsamındaki tabii inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar ile kıymetli metaller ve bunlardan mamul eşya ve Fası 28 kapsamındaki inorganik kimyasallar, kıymetli metallerin, radyoaktif elementlerin, nadir toprak metallerinin ve izotoplarının organik veya inorganik bileşikleridir. 2011 yılı verilerine göre Rusya'nın en fazla ihraç ettiği ürünlere ilişkin rakamsal bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

RUSYA'NIN EN ÇOK İHRAC ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2011			
Birim: 1000 \$			
FASIL NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
27	MİNERAL YAKITLAR, MİNERAL YAĞLAR	282.391.913	59,1
72	DEMİR-ÇELİK	21.984.917	4,6
31	GÜBRELER	10.078.135	2,1
71	TABİİ İNCİLER, KIYMETLİ VEYA YARI KIYMETLİ TAŞLAR İLE KIYMETLİ METALLER VE BUNLARDAN MAMUL EŞYALAR	9.583.397	2,0
28	İNORGANİK KİMYASALLAR, KIYMETLİ METALLERİN, RADYOAKTİF ELEMENTLERİN, NADİR TOPRAK METALLERİNİN VE İZOTOPLARININ ORGANİK VEYA İNORGANİK BİLEŞİKLERİ	7.892.298	1,7
TOPLAM		478.009.197	100,0

Kaynak: Trademap

En Çok İthal Edilen Ürünler

Rusya'nın en çok ithal ettiği ürünlerin başında Fası 84 kapsamındaki nükleer reaktörler, kazanlar ve makineler gelmektedir. Fası 85'de yer alan elektrikli makina ve cihazlar, Fası 87 kapsamındaki motorlu kara taşıtları, Fası 30 kapsamındaki eczacılık ürünleri ve Fası 39 kapsamındaki plastikler ve mamülleri diğer en fazla ithal edilen ürünler olarak sıralanmaktadır.

RUSYA'NIN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2011			
Birim: 1000 \$			
FASIL NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZANLAR, MAKİNALAR	51.681.164	23,8
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR	37.864.137	17,4
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI	30.932.125	14,2
30	ECZACILIK ÜRÜNLERİ	13.184.447	6,1
39	PLASTİKLER VE MAMULLERİ	10.068.894	4,6
TOPLAM		217.415.099	100

Kaynak: Trademap

En Çok İhracat Yapılan Ülkeler

2011 verilerine göre Rusya'nın en çok ihracat yaptığı ülke Hollanda'dır. Türkiye ise sekizinci sırada yer almaktadır.

Rusya'nın en çok ihracat yaptığı ilk 20 ülkeye toplam ihracatının % 68,7'si yönelmiş durumdadır. 2011 yılında Rusya'nın Türkiye'ye ihracatı % 25,8 oranında azalarak 15,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Rusya'nın toplam ihracatı içerisindeki payı % 3,2 olarak hesaplanmaktadır.

2011 yılında Rusya'nın en çok ihracat yaptığı ilk 20 ülke listesindeki ülkelere Almanya, Ukrayna, Türkiye, Finlandiya, İngiltere ve Fransa haricindeki 14 ülkeye yaptığı ihracatın bir önceki yıla kıyasla % 2,2 ile % 157,1 arasında değişen oranlarda arttığı anlaşılmaktadır. Öte yandan Rusya'nın yukarıda sıralanmakta olan altı ülkeye yönelik ihracatı % 1 ile % 25,8 arasında değişen oranlarda azalmıştır.

Rusya'nın en fazla ihracat yaptığı ilk 20 ülke ile bu ülkelerin paylarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda görülebilir.

RUSYA'NIN EN ÇOK İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim: 1000 \$	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
HOLLANDA	53.962.000	61.224.549	13,5	12,8
ÇİN	20.327.000	34.707.648	70,7	7,3
İTALYA	27.301.252	27.902.351	2,2	5,8
ALMANYA	25.103.000	22.959.632	-8,5	4,8
POLONYA	14.936.000	21.194.456	41,9	4,4
UKRAYNA	23.114.000	18.125.020	-21,6	3,8
ABD	12.466.997	16.028.470	28,6	3,4
TÜRKİYE	20.377.000	15.110.762	-25,8	3,2
JAPONYA	12.833.000	14.316.990	11,6	3,0
GÜNEY KORE	10.424.000	13.342.633	28,0	2,8
FİNLANDİYA	12.167.000	11.700.624	-3,8	2,4
İSVİÇRE	8.745.484	11.385.278	30,2	2,4
İNGİLTERE	11.311.000	11.198.015	-1,0	2,3
FRANSA	12.440.428	10.851.521	-12,8	2,3
BELÇİKA	4.929.000	7.478.617	51,7	1,6
LETONYA	5.529.890	6.823.359	23,4	1,4
MACARİSTAN	5.289.000	6.606.781	24,9	1,4
İSPANYA	4.048.529	6.115.515	51,1	1,3
LİTVANYA	2.255.557	5.798.771	157,1	1,2
SLOVAKYA	4.544.000	5.655.093	24,5	1,2
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	292.104.137	328.526.085	12,5	68,7
İLK 20 ÜLKENİN TOP. PAYI	73,0	68,7	-5,9	0,0
DÜNYA TOPLAMI	400.100.000	478.009.197	19,5	100,0

Kaynak: Trademap

En Çok İthalat Yapılan Ülkeler

2011 yılında Rusya'nın en çok ithalat yaptığı ülkelerin başında, Çin gelmektedir. Çin'in Rusya'nın toplam ithalatı içerisindeki payı % 16,9 olarak hesaplanmaktadır. 2011 yılında Rusya'nın Çin'den ithalatı bir önceki yıla kıyasla % 23,6 artmış ve 39 milyar dolardan 48,2 milyar dolara çıkmıştır. Almanya (payı % 13,2) , Ukrayna (payı % 7), Japonya (payı % 5,3) ve İtalya (payı % 4,7) Çin'in ardından Rusya'nın ithalatı içerisinde önemli pay sahibi olan ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Türkiye, Rusya'nın en fazla ithalat yaptığı 11. ülke olarak sıralanmaktadır. Rusya'nın Türkiye'den yaptığı ithalat değeri 2011 yılında bir önceki yıla kıyasla % 30,7 oranında artarak 4,9 milyar dolar seviyesinden 6,4 milyar dolar düzeyine yükselmiştir. Bu ithalat değeri ile Türkiye'nin Rusya'nın toplam ithalatı içerisindeki payı % 2,2 olarak hesaplanmaktadır.

Rusya'nın en fazla ithalat yaptığı 20 ülkeye ait veriler, yukarıdaki tabloda yer almaktadır.

RUSYA'NIN EN ÇOK İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim: 1000 \$	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	39.032.604	48.226.424	23,6	16,9
ALMANYA	26.707.000	37.453.072	40,2	13,2
UKRAYNA	14.041.000	20.008.053	42,5	7,0
JAPONYA	10.300.338	15.000.485	45,6	5,3
İTALYA	10.041.318	13.359.304	33,0	4,7
ABD	11.231.375	12.895.367	14,8	4,5
GÜNEY KORE	7.271.000	11.584.357	59,3	4,1
FRANSA	10.124.793	9.857.699	-2,6	3,5
İNGİLTERE	4.572.000	7.172.393	56,9	2,5
POLONYA	5.824.204	6.649.996	14,2	2,3
TÜRKİYE	4.878.062	6.373.450	30,7	2,2
HOLLANDA	4.441.000	5.921.007	33,3	2,1
FİNLANDİYA	4.585.000	5.670.303	23,7	2,0
ÇEK CUMHURİYETİ	2.916.000	4.476.983	53,5	1,6
BREZİLYA	4.081.000	4.378.710	7,3	1,5
İSPANYA	3.032.991	4.304.142	41,9	1,5
BELÇİKA	3.266.000	4.121.361	26,2	1,4
İSVEÇ	2.850.000	4.035.024	41,6	1,4
MACARİSTAN	3.142.000	3.333.017	6,1	1,2
AVUSTURYA	2.457.000	3.093.875	25,9	1,1
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	174.794.685	227.915.022	30,4	80,0
İLK 20 ÜLKENİN TOP. PAYI	70,3	80,0		
DÜNYA TOPLAMI	248.700.000	284.736.888	14,5	100,0

Kaynak: Trademap

2011 yılında Rusya'nın en çok ithalat yaptığı ilk 20 ülke listesindeki ülkelerden Fransa haricindeki diğer 19 ülkeden yapılan ithalatın bir önceki yıla kıyasla % 6,1 ile % 59,3 arasında değişen oranlarda arttığı anlaşılmaktadır. Öte yandan aynı dönemde Fransa'dan yapılan ithalat ise % 2,6 oranında azalmıştır.

III. RUSYA’NIN DIŞ TİCARETİNDE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİNİN YERİ

Başlıca Deri Ürünleri İhracatçısı Ülkeler İçinde Rusya’nın Yeri

Dünya’nın en çok deri ürünleri ihracatı yapan ülkeleri Çin, İtalya, Hong Kong, Vietnam ve Fransa olarak sıralanmaktadır. Rusya dünya deri ve deri ürünleri ihracatından % 0,2 gibi çok küçük bir pay almaktadır. Dünya’nın en büyük deri ve deri ürünleri ihracatçılarında dair veriler aşağıdaki tabloda detaylı olarak görülebilir.

DÜNYADA EN ÇOK DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRAÇ EDEN İLK 10 ÜLKE				
Birim: 1.000 \$				
	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	58.879.549	71.667.108	21,7	31,9
İTALYA	19.882.412	24.299.686	22,2	10,8
HONG KONG	15.258.255	16.571.558	8,6	7,4
VİETNAM	6.334.287	11.045.316	74,4	4,9
FRANSA	7.790.814	9.871.612	26,7	4,4
ALMANYA	7.119.315	9.066.504	27,4	4,0
ABD	5.508.118	6.390.910	16,0	2,8
BELÇİKA	5.045.754	5.727.165	13,5	2,5
HOLLANDA	3.743.671	5.286.563	41,2	2,4
İSPANYA	4.084.584	5.175.268	26,7	2,3
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	133.646.759	165.101.690	23,5	73,5
RUSYA	290.348	363.428	25,2	0,2
DÜNYA TOPLAMI	186.591.443	224.653.022	20,4	100,0

Kaynak: Trademap / ITC

Başlıca Deri Ürünleri İthalatçısı Ülkeler İçinde Rusya’nın Yeri

Dünya’nın en büyük deri ürünleri ithalatçısı ABD’dir ve 2011 yılında toplam 36,4 milyar dolarlık deri ithalatı yapmıştır. ABD’nin ardından 17,2 milyar dolarlık ithalat ile Hong Kong gelmektedir. Almanya 15,2 milyar dolar değerindeki deri ürünleri ithalatı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Rusya ise 5,6 milyar dolar civarındaki ithalatı ve % 2,5’lik payı ile onuncu sırada yer almaktadır.

Dünya’nın en büyük deri ve deri ürünleri ithalatçılarında ait veriler aşağıdaki tablodan görülebilir.

DÜNYADA EN ÇOK DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İTHAL EDEN İLK 10 ÜLKE

Birim: 1.000 \$

	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
ABD	33.387.512	36.376.546	9,0	16,2
HONG KONG	15.315.600	17.242.006	12,6	7,7
ALMANYA	12.669.490	15.228.177	20,2	6,8
İTALYA	12.301.473	14.745.375	19,9	6,6
JAPONYA	10.379.217	11.644.363	12,2	5,2
FRANSA	9.890.313	11.599.517	17,3	5,2
ÇİN	8.816.894	10.909.967	23,7	4,9
İNGİLTERE	8.602.991	9.376.554	9,0	4,2
İSPANYA	5.039.886	5.937.727	17,8	2,6
RUSYA	5.163.506	5.640.674	9,2	2,5
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	121.566.882	138.700.906	14,1	61,7
DÜNYA TOPLAMI	187.920.369	219.707.996	16,9	97,8

Kaynak: Trademap / ITC

IV. RUSYA'NIN DERİ SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

Rusya dünyanın önemli deri ürünleri ithalatçıları arasında yer almaktadır. Rusya'nın deri ürünleri ihracatı 2011 yılında 2010 yılına kıyasla %25,2 oranında artarak 363,4 milyon doları bulurken, ithalatı ise % 9,2 artarak 5,6 milyar dolar olmuştur.

RUSYA'NIN DERİ-DERİ MAMÜLLERİ DIŞ TİCARETİ				
Birim: 1000 \$				
YILLAR	DERİ-DERİ MAMÜLLERİ İHRACATI	DEĞİŞİM %	DERİ-DERİ MAMÜLLERİ İTHALATI	DEĞİŞİM %
2007	321.291		2.802.921	
2008	332.723	3,6	3.950.456	40,9
2009	235.505	-29,2	3.008.906	-23,8
2010	290.348	23,3	5.163.506	71,6
2011	363.428	25,2	5.640.674	9,2

Kaynak: Trademap / ITC

Rusya'nın İthal Ettiği Deri Ürünleri

Dünyanın önde gelen deri ithalatçısı ülkelerinden birisi olan Rusya'nın 2010 ve 2011 yıllarında dünyadan yaptığı deri ve deri ürünleri ithalatının detayları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

RUSYA DERİ ve AYAKKABI İTHALATI (1000 \$)					
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2010	2011	TOPLAM DERİ'DE % PAY	10/11 Değişim
4101-4103	HAM DERİ	9.775	11.575	0,2	18,4%
4301	HAM KÜRK	20.278	25.511	0,5	25,8%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	30.053	37.086	0,7	23,4%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	48.016	59.846	1,1	24,6%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	35.623	43.981	0,8	23,5%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	83.639	103.827	1,8	24,1%
4203.10	DERİ GİYİM	118.355	129.030	2,3	9,0%
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	243.306	310.384	5,5	27,6%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	361.661	439.414	7,8	21,5%
4201-4202-4203.21/29/30/40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	737.438	895.929	15,9	21,5%
64	AYAKKABI TOPLAMI	3.950.717	4.164.417	73,8	5,4%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	5.163.506	5.640.674	100,0	9,2%

Kaynak: Trademap

2011 yılında Rusya'nın ithal ettiği deri ve deri ürünleri içerisinde en büyük payı 4,2 milyar dolarlık ithalat değeriyle ayakkabılar almaktadır. Ayakkabıların Rusya'nın toplam deri ve deri ürünleri ithalatındaki payı % 73,8'dir. Rusya'nın ayakkabı ithalatı 2011 yılında % 5,4 oranında artmıştır.

Rusya'nın en fazla ithal ettiği ikinci deri ürünü ise % 15,9'luk payı ile saraciye ürünleridir. Bu ürün grubunda Rusya dünyadan 895,9 milyon dolar değerinde ithalat gerçekleştirmektedir. Saraciye ürünleri ithalatı 2011 yılında % 21,5 oranında artmıştır.

Rusya'nın deri giyim ve kürk giyim ithalatının toplam deri ürünleri ithalatındaki payı % 7,8'dir. Deri giyim ve kürk giyim ithalatı 2011 yılında % 21,5 oranında artmıştır.

Rusya'nın yarı işlenmiş, bitmiş deri ve işlenmiş kürk ithalatı 103,8 milyon dolar olarak tespit edilmiştir. 2011 yılındaki artış ise % 24,1 oranında gerçekleşmiştir.

Ham deri ve ham kürk ithalatı ise %23,4 oranında artarak 37,1 milyon dolara ulaşmıştır.

Rusya'nın Deri ve Deri Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler

Dünyanın en büyük deri ürünleri pazarlarından birisi olan Rusya'nın en büyük tedarikçisi Çin'dir. Ucuz işgücü ve hammaddeye sahip olan Çin, tek başına Rusya deri pazarının % 63,9'una hâkimdir. İkinci sıradaki İtalya, Rusya deri pazarının % 8,5'ine hâkimken; İtalya'nın ardından % 4 oranındaki pay ile Türkiye gelmektedir. Rusya'nın Türkiye'den deri ürünleri ithalatı 2011 yılında % 2,3 oranında artmıştır.

Rusya'nın en fazla deri ürünü ithal ettiği ülkeler arasında dördüncü ve beşinci sırada ise sırasıyla Vietnam ve Endonezya yer almaktadır. Rusya 2011 yılında Vietnam'dan % 57,8 artışla 217,9 milyon doların üzerinde deri ve deri ürünleri ithal etmişken, Endonezya'dan ise % 56,9 artışla 112,1 milyon dolarlık deri ve deri ürünleri ithal etmiştir.

Aşağıdaki tabloda İtalya'nın en büyük 5 deri ürünleri tedarikçisi ve Türkiye'nin 2011 yılında pazardan aldıkları paylar görülebilir.

RUSYA'NIN DERİ (41,42,43,64) İTHALAT RAKAMI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 5 ÜLKE VE TÜRKİYE				
ÜLKE ADI	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY
ÇİN	3.626.053	3.605.212	-0,6	63,9
İTALYA	392.065	480.566	22,6	8,5
TÜRKİYE	220.583	225.697	2,3	4,0
VIETNAM	138.097	217.912	57,8	3,9
ENDONEZYA	71.431	112.086	56,9	2,0
İLK 5 ÜLKE TOPLAMI	4.448.229	4.641.473	4,3	82,3
TOPLAM İTHALAT	5.163.506	5.640.674	9,2	100,0

Kaynak: Trademap

Rusya'nın En Fazla Ham Deri ve Ham Kürk İthal Ettiği Ülkeler

İzleyen tabloda görüleceği üzere, Rusya dünyadan, 2011 yılında % 23,4 oranında artışla 37 milyon doların üzerinde ham deri ve ham kürk ithal etmiştir. Rusya'nın en büyük ham deri ve ham kürk tedarikçileri Finlandiya ve Avustralya'dır. Trademap verilerine göre Rusya 2011 yılında Türkiye'den ham deri ve ham kürk ithal etmemiştir.

RUSYA'NIN HAM DERİ VE HAM KÜRK İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 5 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
FİNLANDİYA	18.788	23.088	22,9	62,3
AVUSTRALYA	7.876	9.954	26,4	26,8
KANADA	1.467	2.417	64,8	6,5
SLOVAKYA	1.065	1.263	18,6	3,4
MOLDOVA	0	177	-	0,5
İLK 5 ÜLKE TOPLAMI	29.196	36.899	26,4	99,5
TOPLAM İTHALAT	30.053	37.086	23,4	100,0

Kaynak: Trademap

Rusya'nın En Fazla Yarı İşlenmiş/ Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk İthal Ettiği Ülkeler

Rusya dünyadan, 2011 yılında % 24,1 oranında artışla 103,8 milyon dolar değerinde yarı işlenmiş/bitmiş deri ve işlenmiş kürk ithal etmiştir. Bu ürün grubunda Rusya'nın en büyük tedarikçisi % 23,8'lik pay ile İtalya'dır. Rusya İtalya'dan 2011 yılında 24,7 milyon dolar değerinde ithalat yapmıştır. İtalya'yı, % 23,7'lik pay ile Çin ve % 10,2'lik pay ile Türkiye takip etmektedir.

Rusya 2011 yılında Türkiye'den % 2,7 oranında artışla 10,6 milyon dolar değerinde yarı işlenmiş/bitmiş deri ve işlenmiş kürk ithal etmiştir.

RUSYA'NIN YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
İTALYA	21.023	24.742	17,7	23,8
ÇİN	16.977	24.619	45,0	23,7
TÜRKİYE	10.361	10.638	2,7	10,2
GÜNEY KORE	7.787	8.618	10,7	8,3
BREZİLYA	2.000	4.602	130,1	4,4
HİNDİSTAN	2.829	3.533	24,9	3,4
ALMANYA	2.060	3.277	59,1	3,2
KOLOMBİYA	1.704	2.824	65,7	2,7
UKRAYNA	1.324	2.360	78,2	2,3
ARJANTİN	1.562	2.149	37,6	2,1
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	67.627	87.362	29,2	84,1
TOPLAM İTHALAT	83.639	103.827	24,1	100,0

Kaynak: Trademap

Rusya'nın En Fazla Deri Giyim ve Kürk Giyim İthal Ettiği

Ülkeler

Rusya dünyadan, 2011 yılında % 21,5 oranında artışla 439,4 milyon dolar değerinde deri giyim ve kürk giyim ithal etmiştir. Rusya'nın bu ürün grubundaki en büyük tedarikçisi % 39,7 pazar payı ile Çin'dir. 2011 yılında Çin'den Rusya'ya % 17,7 oranında artışla 174,5 milyon dolarlık deri ve kürk giyim ithal etmiştir.

Türkiye ise Çin'in ardından ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye'den yapılan ithalat % 10,7 oranında artarak 113 milyon dolara yaklaşmıştır.

Türkiye'nin Rusya deri giyim ve kürk giyim pazarından aldığı pay ise %25,7 olarak hesaplanmıştır.

RUSYA'NIN DERİ GİYİM VE KÜRK GİYİM İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	148.251	174.484	17,7	39,7
TÜRKİYE	102.043	112.946	10,7	25,7
İTALYA	33.734	47.085	39,6	10,7
YUNANİSTAN	31.181	37.790	21,2	8,6
HİNDİSTAN	11.013	18.081	64,2	4,1
PAKİSTAN	10.710	15.677	46,4	3,6
ALMANYA	9.051	13.644	50,7	3,1
FRANSA	4.934	5.896	19,5	1,3
İSVEÇ	1.760	2.102	19,4	0,5
ROMANYA	685	1.133	65,4	0,3
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	353.362	428.838	21,4	97,6
TOPLAM İTHALAT	361.662	439.414	21,5	100,0

Kaynak: Trademap

Rusya'nın En Fazla Saraciyeye Ürünleri İthal Ettiği Ülkeler

2011 yılında Rusya, dünyadan % 21,5 oranında artışla 895,9 milyon dolar değerinde saraciyeye ürünü ithal etmiştir. Rusya'nın en büyük saraciyeye ürünü tedarikçisi 620,2 milyon dolarlık ithalat yapılan Çin'dir. Çin'in Rusya saraciyeye pazarındaki payı % 69,2'dir. Çin'den yapılan saraciyeye ithalatı bu dönemde % 18 oranında artmıştır.

RUSYA'NIN SARACİYE İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	525.551	620.204	18,0	69,2
İTALYA	82.960	106.491	28,4	11,9
FRANSA	31.155	41.584	33,5	4,6
ALMANYA	21.304	20.625	-3,2	2,3
VIETNAM	13.203	20.386	54,4	2,3
TÜRKİYE	7.865	13.050	65,9	1,5
HİNDİSTAN	7.035	11.600	64,9	1,3
İSPANYA	5.085	8.084	59,0	0,9
ABD	3.904	5.319	36,2	0,6
GÜNEY KORE	1.612	4.059	151,8	0,5
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	699.674	851.402	21,7	95,0
TOPLAM İTHALAT	737.438	895.929	21,5	100,0

Kaynak: Trademap

Çin'i % 11,9 pazar payı ile İtalya ve % 4,6 pazar payı ile Fransa takip etmektedir.

Rusya 2011 yılında Türkiye'den 13,1 milyon dolar değerinde saraciye ürünleri ithal etmiştir. Böylelikle, Türkiye'den yapılan saraciye ithalatı bu dönemde % 65,9 oranında artış göstermiş olup, Türkiye'nin Rusya pazarındaki payı da % 1,5 olmuştur.

Rusya'nın En Fazla Ayakkabı İthal Ettiği Ülkeler

Rusya, dünyadan 2011 yılında % 5,4 oranında artışla 4,2 milyar dolara yakın ayakkabı ithal etmiştir. Rusya'nın en büyük ayakkabı tedarikçisi Çin'dir. Çin'den yapılan ithalat bu dönemde % 5,1 oranında gerilerken, Çin'in toplam ayakkabı ithalatı içerisindeki payı % 66,9 olarak hesaplanmıştır.

Çin'i sırasıyla % 7,3 payla İtalya ve % 4,7 payla Vietnam takip etmektedir.

Türkiye ise 2011 yılında Rusya'nın en çok ayakkabı ithal ettiği ülkeler arasında 5. Sırada yer almaktadır. Rusya % 11,2 gerilemeyle Türkiye'den 89,1 milyon dolar değerinde ayakkabı ithal etmiştir. Türkiye'nin Rusya ayakkabı pazarındaki payı % 2,1 olarak hesaplanmaktadır.

RUSYA'NIN AYAKKABI İTHALATI (1000 DOLAR)				
EN ÇOK İTHALAT YAPILAN İLK 10 ÜLKE				
ÜLKE ADI	2010	2011	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	2.935.273	2.785.904	-5,1	66,9
İTALYA	254.349	302.248	18,8	7,3
VİETNAM	124.861	197.290	58,0	4,7
ENDONEZYA	70.010	109.156	55,9	2,6
TÜRKİYE	100.315	89.062	-11,2	2,1
TAYVAN	17.872	65.393	265,9	1,6
SLOVAKYA	33.717	57.978	72,0	1,4
ALMANYA	49.105	50.012	1,8	1,2
PORTEKİZ	28.902	45.798	58,5	1,1
HİNDİSTAN	22.126	43.193	95,2	1,0
İLK 10 ÜLKE TOPLAMI	3.636.530	3.746.034	3,0	90,0
TOPLAM İTHALAT	3.950.717	4.164.417	5,4	100,0

Kaynak: Trademap

V. TÜRKİYE – RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ

Türkiye - Rusya Federasyonu Genel Dış Ticareti

Türkiye'nin en yoğun ticari ilişkilerde bulunduğu ülkeler arasında yer alan Rusya Federasyonu'na 2012 yılında 6,7 milyar dolar değerinde ihracat ve bu ülkeden 26,6 milyar dolar değerinde ithalat yapılmıştır. Bu rakamlarla 2011 yılında Türkiye ile Rusya Federasyonu arasındaki ticaret hacmi (ihracat + ithalat) yaklaşık 33,3 milyar dolar olmuştur.

2012 yılında Rusya'ya yapılan ihracat bir önceki yıla göre % 11,5 oranında artmışken Rusya Federasyonu'nun Türkiye genel ihracatındaki payı % 4,38 olarak hesaplanmıştır.

2012 yılında Rusya'dan yapılan ithalat bir önceki yıla göre % 11,1 oranında artmıştır. Türkiye'nin genel ithalatı 2012 yılında bir önceki yıla kıyasla (% 1,8) azalmış, bu durum nedeniyle Rusya Federasyonu'nun Türkiye genel ithalatındaki payı % 10'dan % 11,3'e yükselmiştir.

2012 yılında Türkiye'nin genel ihracatı 152,6 milyar dolar olarak gerçekleşmişken ithalatı 236,5 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Rusya Federasyonu, ihracat yapılan toplam 239 ülke ve serbest bölge içerisinde, Almanya, Irak, İran, İngiltere ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin ardından 6. sıradadır. İthalat yapılan toplam 238 ülke ve serbest bölge arasında ise Rusya Federasyonu 1. sırada bulunmaktadır. Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ve İtalya, Rusya'yı izleyen ülkelerdir.

Genel ticarete paralel şekilde, Rusya Federasyonu deri ve deri ürünleri ticareti açısından da Türkiye için önemli bir partnerdir. 2012 yılında kaydedilen Rusya Federasyonu ile Türkiye arasındaki 33,3 milyar dolarlık toplam ticaret hacminin 463,9 milyon dolarlık kısmını, diğer bir deyişle oransal olarak %1,4'lük bölümünü deri ve deri ürünleri ticareti oluşturmaktadır.

2012 yılında Rusya Federasyonu, Türkiye'nin en fazla deri ve deri ürünleri ihraç ettiği ülkeler içerisinde 1. sıradadır.

Türkiye'nin Rusya Federasyonu ile dış ticaretini, deri ve deri ürünlerini ticareti ile birlikte değerlendiren bir tablo aşağıda yer almaktadır.

TÜRKİYE - RUSYA TİCARİ İLİŞKİLERİ					
Birim: 1000 \$					
	2010	2011	DEĞİŞİM	2012	DEĞİŞİM
	YILLIK	YILLIK	%	YILLIK	%
RUSYA'YA İHRACAT	4.628.153	5.992.633	29,5	6.682.929	11,5
TÜRKİYE GENEL İHRACAT	113.883.219	134.906.869	18,5	152.560.775	13,1
RUSYA'NIN PAYI %	4,06	4,44		4,38	
RUSYA'DAN İTHALAT	21.600.641	23.952.914	10,9	26.619.713	11,1
TÜRKİYE GENEL İTHALAT	185.544.332	240.841.676	29,8	236.536.949	-1,8
RUSYA'NIN PAYI %	11,64	9,95		11,25	
RUSYA'YA DERİ - DERİ MAMÜLLERİ İHRACATI*	343.033	331.797	-3,3	460.731	38,9
TÜRKİYE DERİ-DERİ MAMÜLLERİ İHRACATI	1.327.832	1.479.274	11,4	1.605.069	8,5
RUSYA'NIN PAYI %	25,83	22,43		28,70	
RUSYA'DAN DERİ - DERİ MAMÜLLERİ İTHALATI	2.386	2.774	16,2	3.128	12,7
TÜRKİYE DERİ - DERİ MAMÜLLERİ İTHALATI	1.623.715	2.178.324	34,2	2.141.643	-1,7
RUSYA'NIN PAYI %	0,15	0,13		0,15	

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Bilgi Sistemi / Şubat 2013
* Rusya'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatı İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamlarından derlenmiştir.

2002 yılından 2012 yılına kadar Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan genel ihracat incelendiğinde, 2002 yılından 2008 yılına kadar % 16,7 ile % 46 arasında değişen oranlarda düzenli artışlar ve 2009 yılında küresel krizin etkisiyle % 50,6 düşüş kaydedildiği görülmektedir. 2010 yılında ise küresel ekonomik krizin etkilerinin atılmaya başlanması % 44,5 oranında ihracat artışı olurken, 2011 yılında % 29,5 artışla 6 milyar dolar, 2012 yılında ise % 11,5 artışla 6,7 milyar dolar ihracat yapılmıştır. Böylelikle, 2002 yılında 1,2 milyar dolar olan Rusya'ya genel ihracatımız, 2012 yılına gelindiğinde yaklaşık 6 kat artmış bulunmaktadır.

İthalat açısından bakıldığında, 2002 yılından 2008 yılına kadar Rusya Federasyonu'ndan ithalat % 32 ile % 65,7 arasında değişen oranlarda artmıştır. 2009 yılında % 38'lik bir düşüşün ardından, 2010 yılından sonra ise Rusya Federasyonu'ndan ithalat her yıl düzenli olarak % 11 civarında artmış 2010 yılında 21,6 milyar dolar, 2011 yılında 24 milyar dolar, 2012 yılında ise 26,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılından 2012 yılına kadar Türkiye'den Rusya Federasyonu'na yapılan ihracat ile bu ülkeden yapılan ithalat ve yıllık değişimler, aşağıdaki tabloda görülebilir.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU DIŞ TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	GENEL İHRACAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)	GENEL İTHALAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2002	1.172.038.590		3.891.721.401	
2003	1.367.590.908	16,7	5.451.315.438	40,1
2004	1.859.186.551	35,9	9.033.138.484	65,7
2005	2.377.049.944	27,9	12.905.619.879	42,9
2006	3.237.611.322	36,2	17.806.238.758	38,0
2007	4.726.853.152	46,0	23.508.494.288	32,0
2008	6.483.003.596	37,2	31.364.476.862	33,4
2009	3.202.397.525	-50,6	19.450.085.570	-38,0
2010	4.628.208.715	44,5	21.600.484.458	11,1
2011	5.995.405.850	29,5	23.950.487.467	10,9
2012	6.682.929.118	11,5	26.619.712.678	11,1

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Şubat 2013

Türkiye'nin Rusya Federasyonu'na ihracatı maddeler bazında incelendiğinde, 2012 yılında en fazla ihraç edilen ürünün 87 03 GTİP başlıklı binek otomobilleri ve insan taşımaya mahsus araçlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu ürün grubunda 2011 yılına kıyasla % 19,5 oranında düşüşle 372 milyon dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir. Ürün grubunun Rusya Federasyonu'na yapılan toplam ihracat içerisindeki payı % 5,6'dır.

En çok ihraç edilen diğer ürünler % 0,2 artış ve 285,1 milyon dolar ihracat değeriyle 60 06 GTİP başlıklı diğer örme mensucat ile % 21 düşüş ve 262,9 milyon dolarlık ihracat değeriyle 08 05 GTİP başlıklı taze, kurutulmuş turunçgiller olarak sıralanmaktadır.

2012 yılında, ülkemizden Rusya Federasyonu'na en fazla ihraç edilen ilk yirmi ürün grubunun 15'inde ihracat % 0,2 ile % 1130,2 arasında değişen oranlarda artarken, 5 ürün grubunda % 1,2 ile % 21 arasında değişen oranlarda düşüşler olmuştur.

Bu dönemde 84 08 GTİP başlıklı dizel ve yarı dizel sıkıştırmayla ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar, kaydedilen % 1130,2'lik ihracat artış oranı ile ülkemizden Rusya Federasyonu'na ihraç edilen ürünler arasında ihracatı en yüksek oranda artan ürün olmuştur.

Rusya Federasyonu'na en fazla ihraç edilen ilk yirmi ürün grubu içerisinde bir grup deri ve deri ürünü bulunmaktadır. 43 03 GTİP başlıklı

kürkten giyim eşyası, aksesuarları ve kürkten diğer eşya ihracatı bu dönemde % 10,5 artışla 89,9 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

TÜRKİYE'DEN RUSYA FEDERASYONU'NA GENEL İHRACAT					
EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN İLK 20 ÜRÜN					
Birim:ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2011 OCAK - ARALIK	2012 OCAK - ARALIK	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
8703	OTOMOBİLİ, STEYŞİN VAGONLAR, YARIŞ ARABALARI	461.990.117	371.956.534	-19,5	5,6
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	284.376.361	285.058.973	0,2	4,3
0805	TURUNÇGİLLER (TAZE/KURUTULMUS)	332.619.249	262.862.162	-21,0	3,9
0702	DOMATES (TAZE/SOGUTULMUS)	258.494.680	255.287.847	-1,2	3,8
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, ŞERİTLERLE DOKUMALAR	148.757.905	189.884.449	27,6	2,8
8708	KARA TAŞITLARI İÇİN AKSAM, PARÇALARI	108.364.540	184.174.136	70,0	2,8
7113	KIYMETLİ METALLER VE KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	128.072.883	181.713.901	41,9	2,7
7210	DEMİR VEYA ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YASSI HADDE MAMULLERİ	35.308.313	161.565.150	357,6	2,4
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MİNERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	164.842.957	159.328.733	-3,3	2,4
3917	PLASTİKTEN TÜPLER, BORULAR, HORTUMLAR; CONTA, DİRSEK, RAKOR VB	106.636.735	124.717.274	17,0	1,9
6004	DİĞER ÖRME MENSUCAT (EN>30CM, ELASTOMERİK/KAUÇUK İPLİK=>%5)	94.554.778	117.106.278	23,9	1,8
0806	ÜZÜMLER (TAZE/KURUTULMUS)	108.047.737	113.140.512	4,7	1,7
2523	ÇİMENTO	58.765.401	111.318.822	89,4	1,7
4303	KÜRKTEN GİYİM EŞYASI, AKSESUARLARI, KÜRKTEN DİĞER EŞYA	81.303.038	89.820.777	10,5	1,3
8707	KARAYOLUNDA KULLANILAN MOTORLU TAŞITLAR İÇİN KAROSERİLER (ŞOFÖR MAHALLERİ DAHİL)	10.795.855	84.509.556	682,8	1,3
6403	AYAKKABI; YÜZÜ DERİ, TABANI KAUÇUK, PLASTİK, TABİİ, SUNİ VB KÖSELE	59.410.704	77.983.298	31,3	1,2
8544	İZOLE EDİLMİŞ TEL, KABLO; DİĞER İZOLE EDİLMİŞ ELEKTRİK İLETKENLERİ; FİBER OPTİK K	94.001.289	74.261.745	-21,0	1,1
8536	GERİLİMİ 1000 VOLTU GEÇMEYEN ELEKTRİK DEVRESİ TEÇHİZATI	63.164.404	72.955.149	15,5	1,1
3401	SABUNLAR, YÜZEY AKTİF ORGANİK ÜRÜNLER VE MÜSTAHAZARLAR	51.318.024	66.278.726	29,2	1,0
8408	SIKIŞTIRMAYLA ATEŞLEMELİ İÇTEN YANMALI PİSTONLU MOTORLAR (DİZEL VE YARI DİZEL)	4.922.804	60.560.500	1130,2	0,9
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMI		2.655.747.774	3.044.484.522	14,6	45,6
RUSYA FEDERASYONU'NA GENEL İHRACAT		5.992.633.393	6.682.929.118	11,5	100,0
İLK 20 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		44,3	45,6		

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Şubat 2013

2011 yılında, Rusya Federasyonu'ndan en fazla ithal edilen ilk 20 ürün grubunun 14'ünde % 1,9 ile % 1503,7 arasında değişen oranlarda ithalat artışları olurken, 6 ürün grubunda % 3,8 ile % 43,2 arasında değişen oranlarda ithalat düşüşleri meydana gelmiştir.

TÜRKİYE'NİN RUSYA FEDERASYONU'NDAN GENEL İTHALATI					
EN FAZLA İTHAL EDİLEN İLK 20 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2011	2012	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
		OCAK - ARALIK	OCAK - ARALIK		PAY %
2711	PETROL GAZLARI VE DİĞER GAZLI HİDROKARBONLAR	10.892.050.736	12.271.574.178	12,7	46,1
2710	PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MINERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR	2.771.433.319	3.434.625.554	23,9	12,9
2701	TAŞKÖMÜRÜ; TAŞKÖMÜRÜNDEN ELDE EDİLEN BRİKETLER, TOPAK VB. KATI YAKITLAR	1.400.929.311	1.651.597.146	17,9	6,2
2709	HAM PETROL (PETROL YAĞLARI VE BİTÜMENLİ MINERALLERDEN ELDE EDİLEN YAĞLAR)	1.698.990.387	1.633.747.060	-3,8	6,1
7204	DEMİR/ÇELİK DÖKÜNTÜ VE HURDALARI, BUNLARIN KÜLÇELERİ	1.058.134.971	966.364.999	-8,7	3,6
7601	İŞLENMEMİŞ ALUMİNYUM	1.136.086.880	949.176.998	-16,5	3,6
1001	BUĞDAY VE MAHLUT	498.639.577	725.589.683	45,5	2,7
1512	AYÇİÇEĞİ, ASPIR, PAMUK TOHUMU YAĞLARI VE BUNLARIN FRAKSİYONLARI (KİMYASAL OLARAK SAĞIŞIĞI)	101.003.773	644.173.546	537,8	2,4
7207	DEMİR/ALAŞIMSIZ ÇELİKTE YARI MAMULLER	387.780.424	481.946.616	24,3	1,8
7208	DEMİR/ÇELİK SICAK HADDE YASSI MAMULLERİ- GENİŞLİK 600MM. FAZLA	588.960.628	334.743.590	-43,2	1,3
7408	BAKIR TELLER	211.561.735	267.704.773	26,5	1,0
7209	DEMİR/ÇELİK YASSI MAMUL, SOĞUK HADDELENMİŞ KAPLANMIŞ (600MM. DEN GENİŞ)	195.560.263	199.198.973	1,9	0,7
7201	DÖKME DEMİR (PIK) AYNALI DEMİR (KÜTLE, BLOK VB. İLK ŞEKİLLERDE)	262.099.650	180.706.552	-31,1	0,7
3102	AZOTLU MİNERAL/KİMYASAL GÜBRELER	206.220.013	170.448.582	-17,3	0,6
2814	SAF AMONYAK VEYA AMONYAĞIN SULU ÇÖZELTİLERİ	90.719.082	151.111.144	66,6	0,6
4412	KONTRPLAKLAR, KAPLAMA PANOLAR, BENZERİ KAPLAMA AĞAÇLAR	108.004.966	140.125.082	29,7	0,5
1206	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	24.509.281	138.178.642	463,8	0,5
1005	MISIR	8.455.858	135.605.152	1503,7	0,5
2306	BITKİSEL YAĞLARIN ÜRETİMİNDEN (23.04-05' HARİÇ)ARTI KALAN KÜSPE VE KATI ATIKLAR	44.889.875	133.674.816	197,8	0,5
7211	DEMİR/ÇELİK YASSI HADDE MAMUL (< 600MM. GENİŞ, KAPLAMASIZ)	128.238.734	130.702.162	1,9	0,5
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMI		21.814.269.463	24.740.995.248	13,4	92,9
RUSYA FEDERASYONU'NDAN GENEL İTHALAT		23.952.914.321	26.619.712.678	11,1	100,0
İLK 20 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		91,1	92,9		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Şubat 2013

İthalatta 27 11 GTİP başlığı altındaki petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar başı çekmektedir. 2012 yılında, bu ürün grubunda ithalat 2011 yılına kıyasla % 12,7 oranında artarak 12,3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Bu ürün grubunun Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan yaptığı toplam ithalat içerisindeki payı % 46,1 düzeyindedir.

Türkiye'nin Rusya Federasyonu'ndan ithal ettiği diğer başlıca ürünler, % 23,9 artış ve 3,4 milyar dolar ithalat değeri ile 27 10 GTİP başlıklı petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar ile % 17,9 artış ve 1,7 milyar dolar değerinde ithalat ile 27 01 GTİP başlıklı taşkömürü ve taşkömüründen elde edilen briketler, toprak vb. katı yakıtlar olarak olarak sıralanmaktadır.

Aynı dönemde Rusya Federasyonu'ndan ithalatı oransal olarak en fazla düşen ürün, 72 08 GTİP başlıklı demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri olmuştur. 2012 yılında bu ürünün ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla % 43,2 oranında azalarak 334,7 milyon dolar olmuştur.

2012 yılında Rusya'dan ithalatı en fazla artan ürün 10 05 GTİP başlıklı mısır olmuştur. Rusya'dan 2011 yılında 8,5 milyon dolar değerinde gerçekleştirilen mısır ithlatı 2012 yılında bir önceki yıla kıyasla % 1503,7 oranında artarak 135,6 milyon dolar olmuştur.

Türkiye – Rusya Federasyonu Deri ve Deri Ürünleri Dış Ticareti

Deri ve deri ürünleri açısından, Rusya Türkiye'nin en önemli ihracat pazarıdır. 2012 yılında Türkiye'den Rusya'ya 460,7 milyon dolarlık deri ve deri mamulü ihraç edilmiş, ihracat bir önceki yıla kıyasla % 38,9 oranında artmıştır. Aynı yıl Rusya'dan yapılan deri ve deri mamulleri ithalatı % 12,7 artarak 3,1 milyon dolar olmuştur. İki ülke arasındaki deri ve deri mamulleri ticaret hacmi (ihracat+ithalat) 2012 yılında 463,9 milyon dolar olmuştur. Ticaretin gelişimi çok ağırlıklı olarak Türkiye lehinedir.

Türkiye ile Rusya arasındaki deri ve deri mamulleri ticaretinin seyrine 2002 yılından 2012 yılına kadar olan süreçte bakıldığında, 2002 yılında 178,8 milyon dolar değerinde olan Rusya'ya deri ve deri mamulleri ihracatının, 2012 yılında 460,7 milyona çıktığı görülmektedir.

Rusya'ya yönelik deri ve deri mamulleri ihracatımız dalgalı bir seyir izlemekle beraber yukarı yönlü olduğu göze çarpmaktadır. 2004, 2005, 2008, 2009 ve 2011 yıllarında Rusya'ya yönelik ihracatımız % 3,3 ile % 15,4 arasında değişen oranlarda azalmışken takip eden yıllarda % 9 ile % 86,2 arasında değişen artışlar kaydedilmiştir.

Diğer yandan, 2002 yılında 3,5 milyon dolar değerinde olan Rusya'dan deri ve deri mamulleri ithalatı, 2012 yılında 3,1 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. En yüksek değerine 2004 yılında 3,8 milyon dolar ile ulaşan Rusya'dan deri ve deri mamulleri ithlatı 2007 yılında 1,3 milyona kadar gerilemiştir. Bu ülkeden yapılan ithalat 2012 yılında 2011 yılına kıyasla % 12,7 artmıştır.

2002 yılından 2012 yılına kadar, Türkiye ile Rusya arasındaki deri ve deri mamulleri ticaretini, yıllık değişimlerle birlikte gösteren bir tablo aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE - RUSYA FEDERASYONU DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	DERİ ve DERİ ÜRÜN. İHRACATI*	YILLIK DEĞİŞİM (%)	DERİ ve DERİ ÜRÜNL. İTHALATI	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2002	178.836.438		3.516.054	
2003	332.942.578	86,2	3.703.780	5,3
2004	315.412.442	-5,3	3.766.356	1,7
2005	293.740.844	-6,9	3.510.705	-6,8
2006	320.316.191	9,0	3.551.031	1,1
2007	374.501.464	16,9	1.258.145	-64,6
2008	334.676.680	-10,6	1.749.942	39,1
2009	283.291.834	-15,4	1.824.313	4,2
2010	343.033.305	21,1	2.386.491	30,8
2011	331.797.369	-3,3	2.774.329	16,3
2012	460.731.394	38,9	3.127.502	12,7

Kaynak Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi / Şubat 2012
* Deri ve deri ürünleri ihracat verileri ihracat kayıt rakamları kaynaklıdır.

Türkiye'den Rusya'ya yapılan deri ve deri mamulleri ihracatına temel ürün grupları itibarıyla bakılacak olursa, 2012 yılında en fazla ihraç edilen ürün grubu kürk giyim olmuştur. Kürk giyim ürün grubundan 2012 yılında yapılan ihracat, 2011 yılına göre % 45,6 oranında artarak 216,3 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatında kürk giyim ürün grubunun payı % 46,9 olarak hesaplanmaktadır.

Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatının diğer önemli kalemi olan ayakkabı ürün grubundan 2012 yılında yapılan ihracat, 2011 yılına göre % 18,5 oranında artarak 115,6 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatında ayakkabı ürün grubunun payı % 25,1 olarak hesaplanmaktadır.

Rusya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatında deri giyim % 15,2 pay ve 70,1 milyon dolar değer ile 3. en fazla ihraç edilen ürün grubu iken, % 5,5 pay ve 25,3 milyon dolar ihracat değeri ile işlenmiş kürk, % 4,2 pay ve 19,3 milyon dolar ihracat değeri ile yarı işlenmiş / bitmiş deri diğer önde gelen ihraç kalemlerindedir.

Aşağıdaki tabloda Rusya'ya deri ve deri ürünleri ihracatına ilişkin temel ürün grupları itibarıyla istatistik veriler yer almaktadır.

RUSYA'YA YAPILAN DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACAT RAKAMLARI (1000 \$)						
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2011	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2012	TOPLAM DERİ'DE % PAY	Değişim
4101-4103	HAM DERİ	9	0,0	174	0,0	1833,3%
4301	HAM KÜRK	0	0,0	0	0,0	0,0%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	9	0,0	174	0,0	1833,3%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	9.201	2,8	19.304	4,2	109,8%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	15.815	4,8	25.286	5,5	59,9%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	25.016	7,5	44.590	9,7	78,2%
4203.10	DERİ GİYİM	46.127	13,9	70.092	15,2	52,0%
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	148.579	44,8	216.294	46,9	45,6%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	194.706	58,7	286.386	62,2	47,1%
4201-4202-4203.21/29/30/40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	14.454	4,4	17.781	3,9	23,0%
64	AYAKKABI TOPLAMI	97.501	29,4	115.585	25,1	18,5%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	331.797	100,0	460.731	100,0	38,9%

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları

Türkiye'nin bu dönemde Rusya'dan ithal ettiği deri ve deri mamullerine temel ürün grupları itibarıyla bakıldığında, ihracatımıza göre çok düşük rakamlarda seyreden ithalatın büyük bölümünün yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubundan olduğu görülmektedir. Bu ürün grubundan 2012 yılında 2,8 milyon dolarlık ithalat yapılmış, ithalat 2011 yılına göre % 7,2 oranında artmıştır. Yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubu, Rusya'dan yapılan toplam deri ve deri ürünleri ithalatında % 90,4 paya sahiptir.

Aşağıdaki tabloda Rusya'dan deri ve deri ürünleri ithalatına ilişkin temel ürün grupları itibarıyla istatistiki veriler yer almaktadır.

RUSYA'DAN YAPILAN DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İTHALAT RAKAMLARI (1000 \$)						
DÖRTLÜ	DÖRTLÜ ADI	2011	TOPLAM DERİ'DE % PAY	2012	TOPLAM DERİ'DE % PAY	Değişim
4101-4103	HAM DERİ	33	1,2	0	0,0	100,0%
4301	HAM KÜRK	0	0,0	0	0,0	0,0%
	HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI	33	1,2	0	0,0	100,0%
4104-4115	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ	2.109	76,0	2.363	75,6	12,0%
4302	İŞLENMİŞ KÜRK	529	19,1	465	14,9	-12,0%
	YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI	2.638	95,1	2.828	90,4	7,2%
4203.10	DERİ GİYM	0	0,0	2	0,1	-
4303-4304	KÜRK GİYİM EŞYASI	39	1,4	108	3,5	0,0%
	DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI	39	1,4	110	3,5	185,4%
4201-4202-4203.21/29/30/40-4204-4206	SARACİYE TOPLAMI	33	1,2	28	0,9	-15,2%
64	AYAKKABI TOPLAMI	48	1,7	159	5,1	231,3%
	GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI	2.774	100,0	3.128	100,0	12,7%

Kaynak:Ekonomi Bakanlığı Bilgi İşlem Sistemi

Türkiye'nin Deri ve Deri Mamulleri Ticaretinde Rusya'nın Yeri

2012 yılında ihracatçı birlikleri kayıt rakamlarına göre, Türkiye'den 1,6 milyar dolarlık deri ve deri mamulleri ihracatı yapılmıştır. 2011 yılına kıyasla ihracat dolar bazında % 8,5 oranında artmıştır. Aynı dönemde Rusya'ya deri ve deri mamulleri ihracatı ise % 38,9 oranında artarak 460,7 milyon dolara çıkmıştır.

Türkiye'den en fazla deri ve deri mamulleri ihraç edilen ülkeler, Rusya Federasyonu, İtalya, Almanya, Irak ve Fransa olarak sıralanmaktadır.

2012 yılında, Rusya Federasyonu 460,7 milyon dolarlık ihracat değeri ile Türk deri ve deri mamülleri toplam ihracatı içinde en büyük pazar olurken, payı % 28,7 olarak hesaplanmıştır.

İtalya % 7,9 pay ve 127,5 milyon dolar ihracat değeri ile 2. büyük pazar olurken, Almanya % 6,6 pay ve 105,7 milyon dolar ihracat değeri ile üçüncü büyük pazar, Irak % 5,3 pay ve 85,8 milyon dolar ihracat değeri ile dördüncü büyük pazar ve Fransa % 4,5 pay ve 71,5 milyon dolar ile beşinci büyük pazar konumundadır.

Türkiye'den en fazla deri ve deri mamulleri ihraç edilen ülkeler, değişimler ve paylar aşağıdaki tabloda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ				
İHRACATI YAPTIĞI ÜLKELER				
<i>Birim:1000 ABD \$</i>				
ÜLKELER	2011	2012	DEĞİŞİM %	TOPLAMDA
	YILLIK	YILLIK		PAY %
RUSYA FEDERASYONU	331.797	460.731	38,9	28,7
İTALYA	139.791	127.471	-8,8	7,9
ALMANYA	127.117	105.698	-16,8	6,6
İRAK	63.004	85.784	36,2	5,3
FRANSA	93.811	71.535	-23,7	4,5
İNGİLTERE	66.189	63.085	-4,7	3,9
UKRAYNA	50.375	57.255	13,7	3,6
HONG KONG	45.508	49.419	8,6	3,1
ÇİN HALK CUMHURİYETİ	43.300	47.738	10,2	3,0
SUUDİ ARABİSTAN	31.305	43.380	38,6	2,7
ABD	25.845	30.407	17,6	1,9
KAZAKİSTAN	42.429	25.908	-38,9	1,6
İSPANYA	31.808	23.159	-27,2	1,4
BULGARİSTAN	20.204	21.112	4,5	1,3
AVUSTURYA	17.382	19.272	10,9	1,2
HOLLANDA	23.293	18.919	-18,8	1,2
BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ	9.404	16.169	71,9	1,0
KIRGIZİSTAN	8.868	15.862	78,9	1,0
İSVİÇRE	12.630	13.864	9,8	0,9
ROMANYA	16.524	13.710	-17,0	0,9
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	1.200.584	1.310.479	9,2	81,6
TÜRKİYE'NİN DERİ- DERİ MAMÜLLERİ İHRACATI	1.479.274	1.605.069	8,5	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	81,2	81,6		

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları / Şubat 2013

Önemli bir deri ve deri mamulleri ihracatçısı olan Türkiye'nin 2012 yılında 2,1 milyar dolar değerinde deri ve deri mamulleri ithalatı da bulunmaktadır. İthalat 2011 yılına kıyasla % 1,7 oranında azalmıştır. Rusya, Türkiye'nin deri ve deri ürünleri ithal ettiği ülkeler listesinde üst sıralarda değildir.

En fazla ithalat yapılan ülke Çin Halk Cumhuriyeti'dir. 2012 yılında Çin'den ithalat, % 4,4 azalarak 761,1 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Türkiye'nin toplam deri ve deri mamulleri ithalatından, Çin'in aldığı pay, % 35,5'tir.

İtalya, deri ve deri mamullerinde Türkiye'nin ikinci tedarikçisidir. Bu ülkeden ithalat 2012 yılında bir önceki yıla kıyasla % 1,4 oranında artmış ve 257,2 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ithalatından aldığı pay % 12 olarak hesaplanmaktadır.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA DERİ VE DERİ MAMÜLLERİ				
İTHALATI YAPTIĞI ÜLKELER				
<i>Birim:ABD \$</i>				
	2011	2012		TOPLAMDA
ÜLKELER	YILLIK	YILLIK	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	795.987	761.131	-4,4	35,5
İTALYA	253.553	257.204	1,4	12,0
İSPANYA	134.436	128.134	-4,7	6,0
VIETNAM	114.828	127.335	10,9	5,9
HİNDİSTAN	60.791	100.107	64,7	4,7
ENDONEZYA	90.858	84.691	-6,8	4,0
PAKİSTAN	80.000	72.831	-9,0	3,4
FRANSA	52.600	48.995	-6,9	2,3
MENEMEN SER.BÖL.	55.610	45.106	-18,9	2,1
YUNANİSTAN	38.888	42.483	9,2	2,0
ALMANYA	31.226	29.093	-6,8	1,4
İNGİLTERE	25.213	27.406	8,7	1,3
FINLANDİYA	18.340	27.399	49,4	1,3
AVUSTRALYA	15.510	25.956	67,3	1,2
A.B.D.	32.419	21.980	-32,2	1,0
BULGARİSTAN	19.340	21.035	8,8	1,0
İRAN	18.436	19.559	6,1	0,9
AZERBAYCAN	9.990	14.859	48,7	0,7
ROMANYA	15.414	14.842	-3,7	0,7
BREZİLYA	21.342	11.552	-45,9	0,5
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	1.884.782	1.881.698	-0,2	87,9
TÜRKİYE'NİN DERİ - DERİ MAMÜLLERİ İTHALATI	2.178.324	2.141.643	-1,7	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	86,5	87,9		

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı - Bilgi Sistemi / Şubat 2013

İspanya, deri ve deri mamullerinde Türkiye'nin üçüncü tedarikçisidir. Bu ülkeden ithalat 2011 yılına kıyasla % 4,7 oranında azalmış ve 128,1 milyon dolar olmuştur. İspanya'nın Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ithalatından aldığı pay bu dönemde % 6 olarak kaydedilmektedir.

Vietnam, deri ve deri mamullerinde Türkiye'nin 4. tedarikçisidir. Bu ülkeden ithalat 2012 yılında % 10,9 oranında artmış ve 127,3 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Vietnam'ın Türkiye toplam deri ve deri mamulleri ithalatından aldığı pay bu dönemde % 5,9 olarak hesaplanmaktadır.

VI. FAYDALI İRTİBAT BİLGİLERİ

T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

Tel. : 495-246 29 89

Faks: 495-246 49 89

E-posta: <mailto:moskova@ekonomi.gov.tr>

Rusya Federasyonu Ankara Büyükelçiliği Ticaret Temsilciliği

Tel.: 312- 425 49 90

Faks: 312- 418 39 91

E-posta: rustrade@netone.com.tr

Rusya Federasyonu Türkiye Ticaret Temsilciliği İstanbul Şubesi

Tel.: 212- 244 35 87

Faks: 212- 249 35 53

E-posta: rus-ticaret@yandex.ru

VII. YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi.
- İhracatçı Birlikleri İhracat Kayıt Rakamları.
- International Trade Center Ticaret Veri Bankası,
<http://www.trademap.org/>
- Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu, Ülke Masaları, Rusya Federasyonu.

*İTKİB Genel Sekreterliği
AR & GE ve Mevzuat Şubesi
Şubat 2013*

- *İTKİB Genel Sekreterliği kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.*